

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bosek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie K. E.

oskarżonego z art. 148 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron

w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 4 października 2023 r.

skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu

sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie toczącej się przed Sądem

Apelacyjnym w Szczecinie o sygn. akt II AKa 67/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z 1 czerwca 2023 r. K. E. wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej: „skarga na przewlekłość”). Skarżący domaga się:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. II AKa 67/22 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie,
2. zobowiązania Sądu Apelacyjnego w Szczecinie do rozpoznania powyższej sprawy w terminie dwóch miesięcy od rozpoznania skargi na przewlekłość,
3. przyznania skarżącemu od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 20 000 zł,

4. zasądzenia na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość skarżący przedstawił dotychczasowy przebieg postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie, w tym zaznaczył, że wyrokiem z 10 marca 2022 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 5 listopada 2021 r. W ocenie skarżącego brak jest okoliczności, które uzasadniałyby tak długie prowadzenie postępowania. Zdaniem skarżącego pomimo, że od 29 stycznia 2021 r. pozostaje na wolności, to jednak czas ten jest czasem oczywistej niepewności, co do swojej sytuacji prawnej i życiowej.

W odpowiedzi na skargę na przewlekłość Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie jest uzasadniona.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarga jest uzasadniona, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż jest to konieczne do wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Przedmiotem postępowania prowadzonego na podstawie ustawy o skardze na przewlekłość jest więc ocena, czy w postępowaniu głównym sąd albo prokurator

działał w warunkach przewlekłości. Także w niniejszej sprawie przedmiotem oceny jest to, czy Sąd Apelacyjny Szczecin, rozpoznając sprawę działał opieszale.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uznaje się wielomiesięczną bezczynność sądu polegającą na niewyznaczeniu rozprawy. Zasadniczo o nieuzasadnionej zwłoce można mówić wówczas, gdy postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne do jej wyjaśnienia, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości czynności sądowych, ale także charakter sprawy, zachowanie strony, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania. Ocena ta nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach. Szybkość orzekania nie może bowiem stanowić przeszkody we właściwym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. Ocena, czy wystąpiła przewlekłość postępowania, jest dokonywana na podstawie obiektywnych i ustawowych kryteriów w odniesieniu do realiów faktycznych i prawnych danej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 2016 r., III SPP 47/16).

Za okres uzasadniający stwierdzenie przewlekłości postępowania uznawana przy tym jest bezczynność sądu drugiej instancji polegająca na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, trwająca co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 12 grudnia 2018 r., I NSP 6/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18). Nie jest to jednak sztywna cezura czasowa dla oceny sprawności postępowania z punktu widzenia konwencyjnych, konstytucyjnych i proceduralnych dyrektyw osądzenia sprawy w rozsądnym terminie. Decyduje ostatecznie całokształt okoliczności sprawy.

Bezspornym jest, że od rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy upłynęło ponad 12 miesięcy. Oceny, czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, nie można jednak sprowadzić wyłącznie

do ogólnego czasu trwania postępowania. Niewątpliwie jednym z celów postępowania karnego jest dążenie do szybkiego zakończenia sprawy, jednakże nie może to nastąpić z pominięciem rzetelnego i merytorycznie prawidłowego rozpoznania sprawy. Brak rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy nie może *per se* uzasadniać stwierdzenia przewlekłości postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przewlekłość postępowania zachodzi bowiem wtedy, gdy zwłoka jest nie tylko nadmierna, ale nie znajduje też uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 czerwca 2011 r., III SPP 14/11; 27 marca 2012 r., III SPP 8/12; 8 listopada 2017 r., III SPP 46/17).

Analiza akt postępowania nie pozostawia wątpliwości, że na długi czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy miał wpływ szereg okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, w szczególności charakter sprawy, stopień jej złożoności, waga przedmiotu sprawy i konsekwencje rozstrzygnięcia dla skarżącego.

Przedmiotowa skarga dotyczy obszernego postępowania, które ze względu na charakter sprawy jest skomplikowane zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym. O tym świadczy chociażby okoliczność, że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji skarżący został uznany za winnego zarzucanych mu czynów tj. z art. 148 § 1 k.k. i z art. 158 § 1 k.k., za co wymierzono mu karę łączną 25 lat pozbawienia wolności (k. 1432-1435). Natomiast ostatecznie, na skutek wnoszonych środków zaskarżenia, został uniewinniony od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. (k. 2104). O złożoności sprawy świadczy również fakt, że Sąd Najwyższy dwukrotnie uchylił zaskarżone wyroki Sądu Apelacyjnego w Szczecinie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania (k. 1999 i k. 2070). W konsekwencji, skoro sprawa wymagała ponownej weryfikacji przez Sąd Apelacyjny, wyznaczenie rozprawy w takim postępowaniu musiało zostać poprzedzone pogłębioną analizą okoliczności sprawy, niezbędną do wydania orzeczenia.

Ponadto, Sąd Najwyższy stwierdza, że pełnomocnik nie wykazał, że sam podejmował działania mające na celu rozpoznanie sprawy poza kolejnością, w szczególności zaniechał wystąpienia z właściwym wnioskiem w tej kwestii.

Strony mają nieograniczoną możliwość występowania do przewodniczącego wydziału z wnioskiem o rozpoznanie sprawy poza kolejnością ze względu na szczególnie uzasadniony przypadek (§ 79 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. 2022, poz. 2514 ze zm.). Okoliczność, czy strona złożyła wniosek o rozpoznanie sprawy poza kolejnością powinna być brana pod uwagę przy ocenie, czy w danym przypadku doszło do przewlekłości postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 października 2017 r., III SPP 44/17; 12 grudnia 2018 r., I NSP 1/18; 14 czerwca 2019 r., I NSP 46/19). W kontekście rozpoznawanej sprawy bezspornym jest, że pełnomocnik skarżącego w toku postępowania nie złożył wniosku o rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu.

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie II AKa 67/22 jest bezzasadne, bezzasadne są w konsekwencji także dalsze żądania strony.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[kf]

[ms]